

Vita a pusztaszeri pályázatokról

A közelmúltban nyílt meg a Közművelődési Palota kupolacsarnokában a Pusztaszeri Nemzeti Emlékparkba kerülő Feszty körcsarnok és Felszabadulási — és Földosztási Emlékmű pályázati anyagának bemutatója.

Tegnap, szerdán délután a Móra Ferenc Múzeum dísztermében a kiíró szervek és a szakemberek részvételével nyilvános vitát rendeztek. A megbeszélésen ott volt dr. Bereczky Loránd, az MSZMP KB munkatársa, Szabó G. László, a megyei és Bányai-né dr. Birkás Mária, a városi tanács elnökhelyettese.

Dr. Trogmayer Ottó megyei múzeumigazgató köszöntője után Borvendég Béla építész és Kiss Kovács Gyula szobrászművész tolmácsolta a két pályázat zsűrijének állásfoglalását.

A vitában több mint húszan mondták el véleményüket a két pályázatra beérkezett alkotásokról, a Pusztaszeri Nemzeti Emlékpark kialakításáról. Az eszmecsere bizonyára elősegíti az országos létesítménykomplexum építészeti és képzőművészeti beruházásainak megvalósulását. (A vita ismertetésére visszatérünk.)

Előadás az újságíró stúdióban

Tegnap dr. Fodor László, az MSZMP Központi Bizottsága osztályvezető-helyettese részt vett a Csongrád megyei Hírlap alapszervezeti taggyűlésén. Ezt követően felkereste dr. Koncz Jánost, a megyei pártbizottság titkárát, majd délután a belpolitikai újságírók időszaki értekezését, majd délután a belpolitikai újságírók időszaki értekezését, majd délután a belpolitikai újságírók időszaki értekezését.

Erdészeti, faipar

A rekonstrukció és a fejlesztések nyomán a faipar jelenleg már 3 millió köbméter gömbfát dolgoz fel évente, s — a fűrészipar hamarosan befejeződő korszerűsítése mellett — olyan új iparágak is kialakultak, mint a farost- és faforgácsológépgyártás. Ezekkel az eredményekkel jellemezte Soós Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszteriumi államtitkár az ágazat fejlődését szerdán, az erdészeti és faipari kétnapos tudományos ülésszak megnyitó előadásában a Magyar Tudományos Akadémián.

Az erdőterület — mint mondtatta — ma megközelíti az 1,6 millió hektárt, az ország területének 17 százalékát. A tervek szerint az idén újabb tízezer hektár erdőt telepítenek. (MTI)

Személyautók értékesítése

A MERKUR tájékoztatója

Az idén értékesített új személyautókkal és a korábbi megrendelések egy részének visszavonásával valamivel több mint félmillióra csökkent a gépkocsira várakozók száma. Ennyi történt a személygépkocsi forgalmazásának módosításáról megjelent rendelet óta.

Nincs még két hónapja, hogy a rendelet életbe lépett. Azóta a régi megrendelők közül 17 500-an fizették be az előleg 30 százalékát, 18 ezren viszont elállva vételi szándékuktól visszakérték a pénzüket. Nem ennyivel csökkent azonban a gépkocsira várakozók száma, hiszen mintegy 2600-an rendelkeztek már 50 százalékos előleggel. A MERKUR ebben az évben eddig 20 000

megrendelést teljesített. Mindezeket figyelembe véve, a rendelet megjelenése előtti 541 578 helyett jelenleg mintegy 507 000 megrendelőt tart nyilván a vállalat. A használt autók forgalmazásában alig érezhető változás. Nem „tolonganak” a kocsi-eladók. A MERKUR, lehetőségeihez képest, igyekszik csökkenteni a gépkocsira várakozók számát az import fokozásával is. A tervidőszak előirányzata 1978-ban 87 800, 1979-ben 93 300 személygépkocsi importja volt. Ezzel szemben tavaly csaknem 107 000-et szereztek be, az idén pedig 109 100 autó importját és 111 000 értékesítést tervezik. Ehhez ez ideig 92 000 kocsi szállítására köthettek magánjogi szerződés.

A gyermekvédelemről

Az utóbbi tíz évben mintegy harmadával nőtt, s ma eléri a százezeret a veszélyeztetett gyermekek, fiatalok száma — mondották szerdán az Oktatási Minisztériumban, ahol a gyermekvédelem néhány időszaki kérdéséről tájékoztatták a sajtó munkatársait. A statisztika alakulását azonban jelentős mértékben befolyásolja, hogy a tanácsok, az iskolák, a pedagógusok, a társadalmi szervezetek a korábbinál sokkal nagyobb figyelmet fordítanak felderítésükre a gyermekotthoni körülményeire, és megkeresik a súlyos tanulási, viselkedési problémák okát is. Ezek között az első helyen a rendezetlen családi élet, és — ami sok esetben ezzel összefügg — az alkoholizmus áll.

A gyermek- és ifjúságvédelem szakemberei az utóbbi tíz évben a fő figyelmet a megelőzésre irányították, amelyeknek országszerte csaknem teljesen kiépült a nevelési tanácsadó hálózata. Mindössze öt megye nélküli mőködik a felkészült pedagógusok, pszichológusok és más szakemberek összehangolt, szervezett tanácsadó munkáját, az intézmények létrehozását azonban már ott

is elhatározták. Ugyancsak az utóbbi évek eredménye: a gyermek- és ifjúságvédelemben hivatásos pártfogók tevékenykednek, akiknek feladatuk a törődés a veszélyeztetettekkel, az okok megszüntetésében való közreműködés.

Az állami gondozottak száma az utóbbi években csökkent, s ma 33 ezernél alig valamivel több.

Ötéves múltat tekint vizsgálva a módosított családjogi törvény által létrehozott úgynevezett rendszeres nevelési segély intézménye. A tapasztalatok szerint ugyanis előfordul, hogy a család nevelési módja, a gyermek gondozása megfelelő, és a leghatékonyabb eszköz a ve-

szélyeztetettség megszüntetése az anyagi segély. Tavaly központi keretből több mint 9 ezer gyermek nevelését támogatottak ily módon.

A nevelőotthonokból távozó, önálló életet kezdő fiatalok sorsát is egyengeti — lehetőségeihez képest — az állam. Fontos intézkedés volt, hogy az árvajárékokban részesülők — mintegy 1500-an vannak — a korábbinál lényegesen kisebb összeggel járulnak hozzá eltarthatásukhoz, és így önálló életüket jelentős „félretett” megtakarított összeggel kezdhetik. Egy másik módja a támogatásnak a központi keretből adható segély. Tavaly megközelítően 400 fiatal részesült ebben. (MTI)

Emlékezés Ortutay Gyulára

Ortutay Gyula tudományos pályája, alkotásai messzeutató tanulságok hordozói, tudományos hagyatéka, az általa teremtetett iskola tanítványai révén tovább él, mint az egyetemes és a magyar tudomány szerves része — hangoztatták az egy éve elhunyt tudós emlékére rendezett tudományos ülésen szerdán, az Akadémián.

A Magyar Néprajzi Társaság emlékülését Tálasi István akadémikus nyitotta meg, idézve a néprajztudomány kiemelkedő tudósának emlékét.

Ponty és amur 49 vagonnal

Halak a tórendszerben

A bőséges téli csapadék következtében a szokottnál előbb telthették fel a Szegedi Állami Gazdaság fehér-tóit a területének tavait, és korán kezdhették meg a teletető medencék állományának kihelyezését. Már befejezéshez közeledik a kítavasodást jelző munka, amelynek során 49 vagon pontyot és növényevő halat telepítenek át a szabad vizekbe. Zömében pontyot tenyésztettek, a kimondottan vízi növényeket fogyasztó amurból viszont csak annyit, hogy azok megtisztítsák a tavakat a hínártól.

Az 1 ezer 310 hektáros tórendszer töltéseit a téli időszakban átvizsgálták, és ahol szükség volt rá, a megrongált gátzakaszkokat speciális lánctalpas kotrógéppel töltötték fel, erősítették meg. A különböző méretű markolókannalakkal ellátott szovjet gyártmányú berendezés nemcsak a gátot, hanem az iszapos mederben is el tud járni, s nagy teljesítménnyel dolgozik. Egyébként a hullámvédelektől leginkább fenyegetett töltésszakaszkokat nádkévefonatokkal is bevédték.

Szakemberek megállapítása szerint jól áttekelt, egészséges állomány került a tavakba. A korai kihelyezéstől várható a tenyésztő meghosszabbodása, amely kedvező időjárás, a vizek felmelegedése esetén a halak nagyobb súlygyarapodását eredményezheti. Biztatónak indult az új idény, ami azért is örömdetes, mert a tervek szerint a most kitélt ponty 49 vagon halból az összes 169 vagon „zsákmány” lesz, vagyis 120 vagon halhús-előállításra a cél. A természetes ivadéknevelésre is berendezkedtek, hogy segít-

Kempingek fölújítása

A Balaton déli partjának kempingjeiben megkezdődött a készülődés az idei szezonra. Felújítják a zamárdi autós kemping és a belatelepi Napsugár nyaralótelep vízszelvényeit, a balatonföldvári „magyar tenger” kempingben kijavítják az útburkolatokat.

Új film

Az erőd

Színes magyar film. Hernádi Gyula — kisregénye alapján írta: Hernádi Gyula és Szinetár Miklós. Fényképezte: Bíró Miklós. Zene: Presser Gábor. Rendezte: Szinetár Miklós. Főbb szereplők: Tanay Bella, Oszter Sándor, Bács Ferenc, Rajhona Ádám, Lencz György, Németh Nóra.

A recept nagyjából a következő: végy néhány tucatnyi unatkozó millióst, akik igazi „éles helyzetek”re, választáskényszeres hátszituációkra vágnak. Aféle laboratóriumi modell kísérletként tedd őket egy képzeletbeli állam képzeletbeli magántársaságának pácienseivé, egy erőd ostromának valóságos háborút keltő illúziójával, sok vérrel, némi feszültséggel, egy csipetnyi szadizmus—mazochizmus keverékkel, és jókor adag kalandfilmkanállal. Mindezt összekeverve elkészítheted az abszolút többi sítón mozgó, abszolút többi dimenziós, többüzemű új magyart szuper tömegprodukciót. Persze, a jeles főfogáshoz némi anyagi megterhelés szükséges, kicsit többet kell elvenni a konyhapénzből.

A zamatok pedig több mint vegyesek: a laboromdelben ecce homo!-főlkialtással fajtánk örökös egymásra fenekedésének kegyesége (a tévében korábban már láttuk A bunker kisse savanykás utózával), a látványos-színes, piff-puff kalandfilm magyaros paprikás-gulyás ereje, a szép nők és dalás férfiak (kinek-kinek a megfelelő) fedetlen testének pudringaromája, és végül, de nem utolsósorban: a kegyetlen, a szadiztikus-emberirtó játékokat államérből lán-lám

felhasználó kapitalizmus-imperializmus osztályharcos elitjének vaskos-erőtlen jöjjakottságérzete.

Hernádi Gyula és Szinetár Miklós új filmjét valójában nem tudni, minek nevezzük: a fenti recept alapján készült frissensültnek, a felsorolt szövekekkel-mártásokkal leöntve, avagy étkes utáni delikatesznek, édesnek-bódítósnak, intellektuális álmélységekre szomjuhozónak? Ugyanis egyiknek több, másinak kevesebb. A rettenetesen didaktikus, finoman fogalmazva is szájbargós végkicsengés végképp lehetetlenné teszi, hogy az elmélyült, differenciált és alapos, megfelelően motivált jellemekkel és helyzetekkel kiaknázható emberiségvizsgálat a téma legmélyén rejlt lehetőségeit az alkotók kihasználják. Ami így megmaradt: félelmetes színészparatust megmozgató, következőképpen kiemelkedő alakításra igen kevés sanstot hagyó kavalkád, erősen félresikerült kísérlet mélyebb filozófiai bölcsélet ki nyilatkoztatására egy kalandfilm ürügyén. (Tanay Bella, Bács Ferenc és Oszter Sándor alakítása dicsérhető egyébként elsősorban.)

Ugy tűnik, ha létezne „Sokat akar a szarka” című nóta, akár az is lehetne volna az osztály- és rétegek különbségeket figyelembe nem véve a magyar mozi látogató közönség elfogására hadba indult „csapat” harci indulója. Olyannyira sokat akartak, hogy az erőltetett politikum eleme aztán már teljesen blöffizvé tette az erőd egész szubsztanciális tartalmát.

Egyszóval: az éték tehát elkészült. Nyilván lesznek, akik megesszik.

Domonkos László

Az ihlető Tisza

Kiállítási napló

Az árvízi centenáriumnak a fotósoknak, a képzőművészeknek is alkalmat adott arra, hogy sajátos eszközeikkel megfogalmazzák, mit is jelent számukra az élet, a romboló, építő, fenyegető folyó. Gyenes Kálmán és Horváth Dezső Képek a Tiszáról című fotókiállítása az újszegrédi November 7. Művelődési Házban látható, a szegedi képzőművészek kollektív tárlata A mi Tiszánk címmel a Horváth Mihály utcai Képtárban fogadja a látogatókat. Ezen a kiállításon Benes József, Dér István, Fritz Mihály, Fontos Sándor, Kocsis Nagy Margit, Gerle Margit, Lapis András, Lázár Pál, Pataki Ferenc, Novák András, Cs. Pataj Mihály, Papp György, Pintér József, Stéhlik János, Zoltánfi István, Zombori László és Vincze András alkotásai láthatók.

A két kiállítást látván a következő kérdések merülnek föl: a fotó, vagy a képzőművészeti alkotás képes teljesebb képet adni az ezerarcú folyóról; a látványelmények tényleg mennyire képesek egy-egy műfaj megragadni és közvetíteni az évszázados „nagy tanú” megannyi üzenetét; mennyire veszik az alkotók a bátorságot, hogy az ábrázolás, a leképezés mögött emberi-művészi mondanivalójukat is megfogalmazzák?

Gyenes Kálmán és Horváth Dezső fotókiállítása egyértelmű, teljesebb képet nyújt a vállalkozásról, az alkotói felkészültségről, a gondolati gazdaságról és a műfaji lehetőségekről, mint a képzőművészeti bemutató. (A két fotósok ez a harmadik közös tárlata, mely egyúttal az üzemi-vállalati mecenatúra nagyszerű példája is. Az NKFFV által patronált Ember és olaj, majd a következő évben bemutatott, a DELEP

segítségével megvalósult Ember épít embernek című kiállításukat követően a mostani gazdája az ATIVIZIG volt.)

A két fotós — igazi alkotói párossá alakult az elmúlt három esztendő alatt anélkül, hogy egyéniségüket, felfogásukat, különbségeiket feladták volna — nagyszerű és sokarcú képet rajzol a Tiszáról. A vízről és környékéről, a vízi emberekről, azoknak eszközeiről, a hangulatokról, a Tisza arcairól, a vízről villanásról. A képek kielégítik azokat az igényeit, akik szép tájképeket vártak a tárlattól, s azokat is, akik öntörvényű, képi világot tulajdonítanak e műfajnak. A két fotós fényképezőgépe mind a négy évszakban katonagott, a hátán jégtáblákat hordozó Tiszát éppúgy lenycevégre kapták, mint a zöldárban térdig álló jegenyék levelbontó ünnepét, a nyár alkonyi csillogását vagy az őszi leveleket sodró, megmegborzongó vizet. Bejárták a folyópartok füzeseit, párs reggeleken, verőfényes délutánokon, halászlével kecsgető, szelíd estéken. Nem került el figyelmüket a mindig változó folyó örökös játéka, a selymes, puha hullámozgás, a haragos-tarajos zúgólódáson át, az áradás fenyegetéséig. Fölkerestek tiszai embereket is a pecázótól, a halászon, gátörökön, partfal-építőkön, tutajosokon át, az árvíz ellen küzdő sokaságig.

A szegedi képzőművészek tiszai ihletű művei kevesebb örömmel szolgálnak. Részint azért, mert meglepően kevés a látvány leképezésével, nem próbálnak a hangulatok, tájképi elemek mellett sokszínű tartalmi üzenetet közvetíteni. Pedig a lehetőség sok műben benne rejlik. Az éle kíváncsok Pataki Ferenc két nagymé-

retű festménye, mely expresszív erővel, bravúros mesterségbeli felkészültséggel jeleníti meg a Tiszát, mint élő-eleven organizmust. Mellette még Zombori László igazi festői erőt sűrítő négy képe, valamint Fritz Mihály gazdag és pompás árvízi éremorozata emelkedik a mezőny fölé, valódi művészi magaslathoz. Zoltánfi István már ismert Árvízvédelem című nagyméretű, epikus képe mellé két apró remek készített, Papp György három grafikája három külön világ — a víz elleni küzdelemnek, a partépítők munkájának és a horgászmeze humorának szentel egy-egy lapot. Dér István lírai töltésű képein a sugárzó csönd és a kócos fák ellentétéből formál egyedi hangulatokat. Szeged „új művészei”: Benes József, Kocsis Nagy Margit, Gerle Margit és Lázár Pál eredeti ízekkel gazdagítják az amúgy is sokszínű palettát. Sajnos, a kiállításon sok a megoldatlan vállalkozás, a feldobott ötlet, a közhelyszerű fogalmazás, a témák variációja, és kevés az eredeti megoldás, az azonosulási szándék, kevés a tartalmi-emberi kötődés a Tiszához.

Tandi Lajos

Jubileumi könyvkiállítás

Mintegy félszáz kötet megjelentetésével, korabeli dokumentumokból, könyvekből rendezett könyvkiállítással, zenés irodalmi műsorral készül a könyvszakma a Táncköltő Társaság közel 60. évfordulójának megünneplésére.

A közoktatásiügyi népbiztosság által kiadott Vörös Könyvtár füzetek, korabeli folyóiratok láthatók majd egybeként között a „Munkásmozgalom és a Könyv” címmel március 20-án a Liszt Ferenc téri könyvklubban nyíló kiállításon. (MTI)